

viteit, b. tem-

J. W.

EN
WUS

lenstige Opvoe-
gische School.

vorige artikel:
ontstaan de
zelf,

n mag; het in-
oel is de oor-
setelt in dit ik-
zelf evenmin
psgevoel.
e beide gevoe-
ok dit wil niet
dus het kwaad

ipolariteit, die
door het leven

en (zooals wel
in de Ind.ps. is
te vernietigen.
ware beide en
te mensche moet
(Ronge, a. w.

ten geiden, dan
emeenschap en
aar staat tegen-
gevoel leidt tot
us ook van de

appij van het
drijdig met het

te aanvaarden
worden.

deze ik-gevoe-
lat ze in dienst

gezorgd, want
te ik-gevoelens

echts te zorgen
ietiging van het

gemeenschap en
misschien nog
n levensdoel en

gemakkelijk als
er zeker nooit

len en er komen
niet zoo eenvou-
te laten gelden.
moet ook; maar
weg die naar de
zich eenzijdig in
de belangen van
die slechts des
waad geboren.

enwel gaat tot op
zelf; wel kan de
n; het leeuwen-
op rekening van
en worden; daar
milieu-factoren
erfelijkheid komt
et begin ontstaat
et beste milieu.
enblik het jonge

a tusschen zich-
we spreken van
dan als ik-gevoel
f van kleinheid,
lijkheid. Zoo be-
d zijn.

van daan dit zoo
niet bewust waar,
derwaardigheids-
ad zoo is kunnen
stellingen van het
OVEN, omdat het
boven-willen, dit
t minderwaardig-
ldingsstreven.
gevoel, noch het
zin genomen ver-
id wordt nog wel
ons gewone taal-
„minderwaardig
handelingen” een
n is; daarom heb

ben sommigen eenigszins bezwaar tegen dezen term en zouden hem bijvoorbeeld willen vervangen door „inferioriteitsgevoel”; aldus Ronge a.w. bl. 82, maar hij handhaaft toch den gewonen term; Kuipers spreekt in zijn bewerking van J. H. Bavink's Inleiding in de Zielkunde van het minus-besef, maar het valt op, dat hij het minus-besef vrijwel uitsluitend in den ongunstigen zin van het woord neemt; m.i. te uitsluitend.)

We herhalen nog eenmaal: het geldingsstreven is op zich zelf niet verkeerd. Het kind moet zich wel laten gelden, wil het tot ontwikkeling komen. Het zoekt zoo zijn plaats in de gemeenschap; en het minderwaardigheidsbesef is daar de prikkel voor.

Daarom kan Ronge (a.w. bl. 82) ook zeggen: „volgens de Ind.ps. is het minderwaardigheidsgevoel de nuttige en noodzakelijke beleving van de spanning tusschen de eischen, die een schadelijke werkelijkheid aan den mensch stelt, en het ontoreikende der middelen die hij daar tegenover meent te kunnen stellen”.

Toch is het met het geldingsstreven zoo: er is maar weinig noodig, of het wordt ongezonder; ja het is eigenlijk de grootste vijand van de gemeenschap en dus ook van het individu. Zoodra dit streven dienst gaat doen slechts voor den enkeling, wordt het gemeenschapsgevoel geremd en wordt de mensch geïsoleerd; de aanpassing, de inschakeling is mislukt.

Zoo'n ongezonder geldingsstreven, (het najagen van het verkeerde doel) ontstaat het meest, zooals we al gezegd hebben door een slechte opvoeding en vooral verwenning en verwaarloozing kunnen hier veel bederven. Nu doet zich het merkwaardige feit voor, (dat ook de Ind.ps. niet ontkennen zal), dat tot nu toe ieder mensch in zekeren zin geïsoleerd is; een ideale opvoeding is tot nu toe nog niet gevonden, want bij dit geval zou het kind als gemeenschapswezen zich ook harmonisch in de gemeenschap ontwikkelen; het zou de juiste aanpassing elk oogenblik vinden, het zou volmaakt zijn. Een zuiver voorbeeld voor anderen om naar te leven.

Dit geval heeft zich evenwel nooit voor gedaan; en het zal zich praktisch ook nooit voordoen; we moeten alleen maar zoeken het hoogste te bereiken. Adler zegt zelf: „Wir führen von grösseren Irrtümern auf kleinere zurück.” Maar verder komt men niet; verder kan men ook niet komen; dat laat het „leven” niet toe. Ondanks haar schijnbaar optimisme en haar moed is toch ook de Ind.ps. evenals de Psychoanalyse in den grond der zaak pessimistisch.

Een mensch zal zijn ik-gevoel nooit geheel in dienst van het gemeenschapsgevoel kunnen stellen; er moet strijd blijven tusschen die beide, want anders is geen leven mogelijk. Die strijd is in elk menschenleven; die strijd was, volgens Ronge ook in onzen Heiland.

Letterlijk zegt Ronge (a.w. bl. 160) het volgende:

„Ook aan Jezus, den volkomen mensch, wordt in den bijbel een minderwaardigheidsgevoel en een compenserend streven naar macht toegekend.

Nadat hij door Johannes gedoopt is en veertig dagen in de woestijn vast heeft, wordt hij door den duivel (zijn ik-gevoel) verzocht. Hij ziet dan in een oogwenk alle koninkrijken der wereld en hun heerlijkheid en de duivel zeide tot hem: „U zal ik deze geheele macht en de heerlijkheid der rijken geven; indien gij mij aanbidt zal dit alles het uwe zijn.” Alleen omdat ook voor Jezus de verleiding en daarom de keuze bestond, werd zijn lijden tot een daad en zijn dood tot een overwinning”.

Wij willen op deze uitspraak nu niet nader ingaan, maar merken wel op: Er zijn nog altijd personen en kringen, die meenen dat de bijbel gebruikt worden mag naar eigen believen; wat Ronge hier aanhaalt zal hij nergens in den bijbel kunnen vinden; om de eenvoudige reden, dat de bijbel nergens den duivel voorstelt als iets in den mensch of iets van den mensch (dus ook niet van den volkomen mensch Jezus), maar altijd als de groote vijand van den mensch, buiten den mensch; als de groote tegenstander.

En het ik-gevoel is toch zeker niet altijd onze tegenstander; in elk geval, zooals we uit Ronge zelf hebben aangetoond, een tegenstander zonder wien we niet leven kunnen. Maar de duivel is volgens den bijbel een tegenstander met wien wij nooit samenleven kunnen; ja MET wien we niet leven kunnen.

Men moest den bijbel liever niet citeeren, dan te trachten op een dergelijke wijze propaganda te maken voor zijn leer.

De bedoeling is om aan te toonen, dat de Ind.ps. en het Christendom tot „ongeveer” dezelfde resultaten komen.

Met name dit „ongeveer” is tekenend.

Beetgum.

J. WEGGEMANS.

II PERSCHOUWII

Is dat de reden?

„De Wartburg” (14 Dec. 1934) schrijft:

Het Ned. Chr. Persbureau geeft het volgende bericht betreffende de actie van een aantal predikanten, die opkomen voor het goed recht der Nationaal-Socialistische Beweging:

„Begin October j.l. werd de bekende „Verklaring aan overheid en volk” van negentien predikanten gepubliceerd. Wij ontvangen thans een lijst van een 100-tal predikanten, die met adhaesie het bovenbedoeld stuk verklaren te ondersteunen; van hen zijn er 78 Ned. Hervormd, 6 Evangelisch-Luthersch, 1 Hersteld-Evangelisch Luthersch, 2 Christ. Gereformerd, 1 Vrije Christ. Gemeente, 1 Ned. Geref. Gemeente, 1 Apost. Gemeente, 6 Baptiste Gemeenten, 3 Doopsgezinde Gemeenten, 1 Vrije Evangelische Gemeente.”

Eén ding in dat bericht viel ons op. We bedoelen niet, dat er geen enkele predikant der Gereformeerde Kerken onder deze ondertekenaars blijkt te zijn. Het is bekend, dat er onder hen meerderen zijn, die met de N.S.B. sympathiseeren. Maar het is geen wonder, dat ze er niet voor uit komen. Dat er niet één van hen geteekend heeft is tekenend voor de positie, waarin de Geref. predikanten langzamerhand geraken. Een positie, die wel heel ver afligt van de vrije meeningssluiting.

Tot zooverre de redactie (Ds C. F. Westermann en Ds J. C. Schröder).

„De Wartburg” is wat al te gauw klaar met haar constructies. Het zou ook wel eens kunnen zijn, dat de Geref. predikanten zich niet al te gauw laten spannen voor het karretje van... een ander.

Erfzonde.

In het „Centraal Blad voor Israëlieten in Nederland” (50e jrg. no. 34) lezen we:

Zonderlinge en sombere leerstellingen zijn gebouwd op het hoofdstuk der Tora, dat over den tuin Eden handelt, zooals die der erfzonde. „Bij Adams val zondigden wij allen”. „De toestand des menschen na Adams val is een zoodanige, dat hij zich door zijn eigen natuurlijke kracht en goede werken niet tot God vernag te verheffen”. Dit dogma van de erfzonde is gedurende de middeleeuwen vergezeld van een ongelooftelijke vernedering der vrouw, die immers de oorzaak van den dood en al ons aardisch leed zou zijn. Het Jodendom verwerpt deze dogmata. De mensch was van den aanvang af sterfelijk; de dood deed niet zijn intrede in de wereld als gevolg van Eva's zonde. Hier en daar verspreide uitingen van Joodsche geleerden, die dit zouden logenstraffen, dragen een zuiver homiletisch karakter en bezitten in het Jodendom geen bindend gezag. De mensch heeft zijn gelijkenis met God niet verloren, noch zijn vermogen, om te doen wat goed is in de oogen van God. Ofschoon enige Rabbinen nu en dan Eva's aandeel in het vergiften van het menschelek geslacht door de slang betreuren, juist zij zijn het, die verklaren, dat bij den Sinaï het antidotum tegen dat gif gevonden is; terecht zijn zij de meening toegedaan, dat de Wet Gods het bolwerk is, opgeworpen tegen de verwoestingen van verdierlijking en goddeloosheid. De Psalmist spreekt dikwijls van zonde en schuld, doch nooit maakt hij een toespeeling op dit hoofdstuk of den „zondeval”.

In een noot wordt dan opgemerkt:

Hier zij opgemerkt, dat de voorstanders van de leer der „erfzonde” zich weleens be-roepen juist op een vers uit het boek der Psalmen, en wel Ps. 51, 7. Men moet echter reeds van „erfzonde”-gedachten doordrenkt zijn, om te meenen, dat de Psalmist daar aan de „erfzonde” in den geijkten zin zou denken. Mij ten volle ervan bewust, dat men zich van deze en dergelijke kwesties niet met een paar woorden af kan maken, wil ik hier alleen te berde brengen, dat de woorden op mij den indruk maken van een poëtische ontboezeming, die slechts wil zeggen: „Van mijn prilste jeugd af heb ik reeds gezondigd”. Dichterlijke overdrijving, die ook aan onze dagelijkse conversatie niet geheel vreemd is, verschuift dan den aanvang der zonde naar een nog vroeger tijdstip. Misschien ook doelt David er op, dat ook bij den geoorloofden coïtus de zonde niet verre is, daar daarbij het hoogere doeleinde zeer dikwijls uit het oog verloren wordt, hetgeen voor David bij de beoordeeling van zijn handelwijze tegenover Bath-séba en Oerïa, den Chitiet, als een verzachtende omstandigheid in aanmerking genomen zou kunnen worden.

„Verzachtende omstandigheden pleiten” — en dan zulks in Psalm 51? Men moet wel wonderlijk veel wegredeneeren om zoover te komen.

Beweging en acte.

Ds A. M. Boeijsingha schreef in „Geref. Kerkblad Haarlem” enkele zeer goede artikelen aan het adres van Dr K. H. Miskotte. Het ging over de Afscheiding. Maar omdat het onderwerp nog algemeen belang heeft, nemen we toch nog er uit over.

Dr Miskotte had — aldus deelt Ds B. mede — het volgende geschreven:

Onderscheiden wij de afscheiding als acte, als daad, als historie, van de beweging, die tot haar leidde, dan ligt voor ons de zin van dit gebeuren in-totaal in de ontvaking van het Gereformeerd bewustzijn, dus meer in de beweging dan in de acte.

Ds Boeijsingha teekent hierbij het volgende aan:

Terwijl hij (Dr Miskotte) zich dus in 'algemeen verblijdt over de herleving der Gereformeerde ge-

dachte, keurt hij de consequent Gereformeerde daad af.

Beweging dus wel, acte niet.

Ik kan die onderscheiding, zooals ze bij Dr Miskotte tot scheiding wordt gemaakt, niet billijken.

Hij zal toch ook zelf mij moeten toestemmen, dat een beweging, die niet gevolgd wordt door een acte, niet veel waard is.

Dat is gelijk aan een redeneering, misschien een lange en vurige redeneering, doch zonder conclusie.

Een beweging alleen is misschien mooi, als de gedurige golving der zee, doch zonder effect.

Zulk een beweging maakt hoogstens veel beweging. Maar wat heeft God er aan? En wat hebben de menschen, wat heeft in dit geval de kerk er aan?

Dit zou ik ook willen toepassen op onzen tijd.

„Kerkherstel” en „kerk-opbouw” hebben iets goeds, doch als deze bewegingen niet geladen zijn met heilige activiteit, die metterdaad doorzet, ziende in het gebod, dan blijven zij in droeve onmacht hangen. En wordt de dure tijd, helaas, versleten met praten en meten.

Op den achtergrond echter der twee begrippen: beweging en acte ligt het verschil in opvatting van het wezen der kerk tusschen Dr Miskotte e.s. en de Gereformeerden. En dit verschil is zoo wezenlijk, dat verzoening van beide standpunten uitgesloten lijkt.

Naar Gereformeerd belijden is de kerk de gemeente van Christus; Zijn volk, dat Hij Zichzelf verwierf door den losprijs Zijns bloeds. En waar Hij dat volk niet verstrooid wil laten leven, ieder op zichzelf, doch voor hen het instituut der kerk heeft gegeven, waarin Hij hen wil saambrengen en waarin zij den plicht en het voorrecht hebben saam te komen, behoort ook dat instituut der kerk, voor zoover wij het kunnen beoordeelen door Gods Woord, te zijn „de vergadering der geloovigen”.

Dr Miskotte oordeelt hierover echter blijkbaar anders. Het is hem voldoende, dat de kerk is een „Heilsanstalt”, een inrichting, waar het evangelie wordt verkondigd. En dit niet slechts door enkele afzonderlijke predikanten, doch door de kerk als zoodanig.

Als we nu aannemen, dat Dr Miskotte dit evangelie bedoelt in den alouden Gereformeerden zin en niet maar naar de „Gereformeerde” opvatting van Karl Barth, kunnen we hierin met hem meegaan. Hij zegt dan daarin hetzelfde als onzerzijds steeds is staande gehouden, dat het kenmerk der meest zuivere kerk is: de zuivere verkondiging van Gods Woord.

Doch daaraan hebben wij altijd een tweede kenmerk, dat onvervreemdbaar besloten is in het genoemde, toegevoegd. En dat is de zuivere bediening der sacramenten. Aangezien echter die sacramenten niet zuiver bediend kunnen worden (dat wil zeggen slechts aan de geloovigen voor wie ze alleen zijn, worden uitgereikt) zonder door de kerkelijke tucht te waken, zooveel mogelijk, voor de zuiverhouding der kerk als „vergadering der geloovigen”, kan de kerkelijke tucht nooit gemist worden, evenmin als het snoeimes in de hand van den tuinier en het wie-zijer in de hand van den landbouwer.

Die tucht is dan ook een gebiedende eisch van Gods Woord. Ik behoeft Dr Miskotte niet te verwijzen naar de tempelreiniging door Jezus Zelf, naar Mattheüs 18 en zoovele andere teksten in het Nieuwe Testament, waar ze ons gebiedend wordt voorgeschreven.

Had de Hervormde Kerk die tucht maar eerder en beter geoeft, dan zou het geestelijk onkruid niet zoo hand over hand er zijn toegenomen, zoodat, om maar bij Haarlem te blijven, verreweg de meerderheid der meer dan 20.000 in naam Hervormden in geestelijken dood eenvoudig niet meer naar de kerk omkijkt.

Bij dit punt der kerkelijke tucht gaan echter de wegen van Dr Miskotte en ons onherroepelijk uiteen.

Van zulke tucht door de kerk wil hij, hoewel hij dit niet regelrecht zegt, niet weten. Hoor maar:

„Niet dit is de zaak, dat allen het evangelie moeten bijvallen, maar dit: dat de kerk als kerk geen twijfel late, wat het evangelie is. Dus: volkomen godsdienstvrijheid, maar daar naast en daar boven de bazuin der kerk, die geen onzeker geluid geeft. Men moet — om zoo te zeggen — de gelegenheid scheppen, Christus te verwerpen. Wat het ganach andere aan Hem is, moet zoo duidelijk blijken, dat de menschen tot een beslissing worden gedreven.”

Dus wel tucht, doch alleen een zoogenaamde innerlijke Geestestucht.

En als dan die beslissing uitvalt in een verwerping van Christus door leer en leven (de vrijzinnigen doen dit geheel, doch een halve verwerping door anderen is toch ook niets anders dan een heele verwerping), doch dezulken willen tegelijk lid der kerk blijven, zeggen althans hun lidmaatschap niet op, wel dan laat Dr Miskotte hun dat toe. Daardoor is juist de kerkelijke verbastering, die ik zoo even aanwees, ontstaan.